

S-a risipit atmosfera fierbinte care a învăluit teatrul nostru... cât a durat competiția artistică a tinerelor lui talente. (...) Acum, la rece, se poate și se cere să euețăm la ceea ce se cuvenea să rodească acest concurs și la ceea ce a rodit. E neîndoișos că au fost... martorii unei covârșitoare demonstrații de forțe artistice. Cîțiva mai familiari cu fenomenul artistic... au bănuit numărul și poate chiar calitatea acestor forțe. Aceștia au încercat... să atragă luarea-aminte asupra prezenței în teatru a tinerei generații de actori, regizori și scenografi, mult prea inactivi, mult prea pe nedrept vitregiți cu ignorarea, cu subestimarea, dacă nu, de-a dreptul, și cu disprețuirea. (...)

Consacrarea prin mijlocirea capricioasă a întâmplării nu este — nu mai este — de ordinul actualității... necesitățile materiale ale vieții noastre teatrale, atît de bogate și de fatușe, dictează înlocuirea șansei oarbe cu un proces lucid, sistematic și organizat de verificare, cunoaștere, cumpănire, selectare și reliefare a forțelor care, au de ani, îmbogățese patrimoniul nostru artistic. (...)

Ni se pare însă că organizatorii concursului au sugerat unele complicații derutante tinerilor participanți și jurului. (...) Mai întîi: ce a însemnat „tineret artistic” în ochii celor care au organizat și condiționat participarea la concurs? Criteriul vârstei e foarte labil, dacă nu e integrat în criteriul experienței... (...) ...mai toți slujitorii teatrului s-au găsit și se găsește pe planul artei, la vîrsta limită a tineretii propusă de regulamentul concursului. „nel mezzo del camin”, în plină maturitate. (...) ...tinerii chemați sau dornici a-și demonstra virtuțile artistice au fost nevoiți... să caute în repertoriul universal nu rolurile care le-ar fi permis să-și demonstreze capacitățile de interpretare... ci doar rolurile vârstei lor. Presupunem că, în intenție, o atare îngredire pornea de la gîndul mărinosos de a nu „sili natura”. Numai că natura actualului artistic și a valorii lui mai cu seamă este, după formula Cidului, în afară de vîrstă. Ba, dacă socotim după pîktele istoriei și după datele psihologiei actoricești, vîrsta interpretului e adesea opusul vârstei personajului. Tînărul, pentru care viața e încă în bună măsură o necunoscută, descifrează în jurul lui mai degrabă aparențele și se complace de aceea în compoziții... (...)

Din respectul indicației regulamentului privitor la vîrsta rolului, a trebuit astfel nu numai să cunoaștem la concurs un repertoriu monocord... dar și să asistăm la nesfîrșite variații pe aceeași expresie interpretativă din partea protagoniștilor. Tinerii actori și-au jucat vîrsta descoperind, cu unele excepții doar, cel mult gestul semnificațiilor: arar însă și clocotul lăuntric, viața vârstei și, cu atît mai rar, viața personajului pe care-l in-

terpretau. (...) Un comentariu foarte judicios... descoperă cîteva metode de exprimare a tineretii... care frizează clișeul și recursul, de minimă rezistență, la rutină. Dinamismul și febrilitatea juvenilă s-au tradus „prin forfo-teală, agitație gratuită. (...) Elanul și aspirația spre lumină, spre libertate... au sugerat interpretelor... „metafora” oșaladării, a salturilor mai mult sau mai puțin acrobatiche... (...) Exuberanța și sănătatea, disponibilitatea spre patos și entuziasm au dobîndit pe scenă valori vocale, coresponzătoare gesturilor și mișcărilor mai sus-amintite...

Ni se pare însă că, în același timp, atingem aici un centru nodal, în problema artei actoricești la tineri. Principiul tematic care a condiționat... participarea la competiție a favorizat... dezgroparea unor relieve ale practicii actoricești, de vechie și vîdită obîrșie mecanoicistă, în care paralelismul psiho-fizic era atotstăpînitor. Expresia artistică se configura... în acțiunea interpretului, independent de cerințele concrete, individuale ale caracterelor interpretate. Domnia despotice și îndelungă a faimoaselor „emplois” castrase pe artist de orice justă inițiativă spre investigație personală în psihologia croului său, silindu-l să se conformeze unui tipar expresiv, dat, o dată pentru totdeauna, unei categorii carneterologice. Adevărul... că generalul se exprimă prin particular; că tineretea nu se poate constitui rol dramatic, ci poate, cel mult, să fie relevată în roluri de tineri, este, e drept, un adevăr de oră mai recentă. (...) Tematica tineretii, propusă în sine... a fost preluată și promovată în sine... A luat naștere astfel un nou, foarte actual, dar deloc recomandabil „emploi”: entuziastul. (Desigur, cu firești variații... prim entuziast, entuziast secund, entuziast dramatic, entuziast comic etc.).

...oricum, acele aspecte sînt zonele cenușii, de graniță, care dau consistență și strălucire luminilor. Dealtele, doar în raport cu existența netăgăduită și masivă a acestor lumini, ne-am putut îngădui să le înfățișăm și să le discutăm ca pe niște probleme...

Florin Tornea, „Marginalii la un concurs”, „Teatru” nr. 8/1957, p. 5.